

IŠVADA

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO UAB „UTENOS ŠILUMOS TINKLAI“

2021 m. balandžio 19 d. *M2. VD-45*
Utena

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas), Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau - Tvarka) 7 p., atsižvelgdama į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, remdamasi Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovu, UAB „Utenos šilumos tinklai“ (Bendrovė) Antikorupcinė darbo grupė atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Bendrovės veikloje.

UAB „Utenos šilumos tinklai“ Antikorupcinė darbo grupė buvo sudaryta direktoriaus 2012 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. V-29 (pakeistas 2021-03-25 įsakymu Nr. V-32) „Dėl Antikorupcinės darbo grupės sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“.

Antikorupcinė darbo grupė pasirinko korupcijos pasireiškimo vertinimą atlikti privačių ir viešųjų interesų derinimo srityje. Darbo grupės pasirinkimą lėmė tai, kad tinkamas pareigos derinti viešuosius ir privačius interesus vykdytas mažina korupcijos pasireiškimo tikimybę daugelyje Bendrovės veiklos sričių, be to viešųjų ir privačių interesų derinimas Bendrovėje nebuvo vertintas korupcijos pasireiškimo tikimybės ankstesniais metais.

Analizuojamas laikotarpis: 2019 m. rugsėjo 1 d. – 2020 m. gruodžio 31 d.

Analizės atlikimo metu buvo vertinama, ar pasirinktoje srityje nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, ar nėra tikimybės korupcijos apraiškoms, ar teisės aktuose įtvirtinti sprendimo priėmimo principai, aiškūs ir suprantami kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, aiškiai apibrėžti sprendimus priimančys subjektai, atskirtos sprendimo priėmimo ir kontrolės funkcijos, ar nustatyta tvarka yra pakankama, konkrečiai apibrėžta, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų Bendrovės darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar aiški sprendimų apskundimo tvarka.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo atliekamas naudojant formalųjį, lyginamąjį, sisteminį metodus: buvo analizuojami teisės aktai, padalinių nuostatai, darbuotojų pareigybių aprašymai ir kt., kalbėtasi su atsakingais už nurodytą sritį Bendrovės struktūrinio padalinio darbuotojais.

Dėl viešųjų ir privačių interesų konfliktų reglamentavimo

Siekiant įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę Bendrovės viešųjų ir privačių interesų derinimo srityje buvo peržiūrėti aktualūs teisės aktai ir lokaliniai aktai:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas (toliau – Įstatymas);

1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas (toliau — Įstatymas);
2. Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklės, patvirtintos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau - VTEK) 2020-12-30 sprendimu KS-176 (toliau — VTEK taisyklės);
3. VTEK 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimas Nr. KS-291 „Dėl rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ (toliau – VTEK rekomendacija);
4. UAB „Utenos šilumos tinklai“ darbuotojų etikos kodeksas, patvirtintas UAB „Utenos šilumos tinklai“ direktoriaus 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-43 (toliau – Etikos kodeksas);
5. UAB „Utenos šilumos tinklai“ korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo tvarkos aprašas, patvirtinta direktoriaus 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-44 (toliau - Aprašas);
6. UAB „Utenos šilumos tinklai“ atsparumo korupcijai politikos aprašas, patvirtintas UAB „Utenos šilumos tinklai“ direktoriaus 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-44 (toliau – Politikos aprašas);
7. UAB „Utenos šilumos tinklai“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės, patvirtintos UAB „Utenos šilumos tinklai“ direktoriaus 2020 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. V-120 (toliau – VPO taisyklės).

Įstatymo 2 str. 2 d. yra pateikta interesų konflikto apibrėžimas, nurodant kad tai yra situacija, kai deklaruojantis asmuo, atlikdamas tarnybines pareigas ar vykdydamas tarnybinį pavidimą, turi priimti ar dalyvauti priimant sprendimą arba įvykdyti pavidimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais.

UAB „Utenos šilumos tinklai“ Etikos kodekso 4.3.4. papunktyje nurodyta, kad Bendrovės darbuotojai privalo nesiekti asmeninės naudos sau, šeimos nariams, artimiesiems draugams, vykdant pareigas neturėti asmeniniu interesų, o kilus grėsmei dėl asmeninių ir viešųjų interesų pažeidimo – nedelsiant nusišalinti nuo su tuo susijusių sprendimų priėmimo proceso. Etikos kodekso 7. punkte įtvirtinta nuostata, kad darbuotojai turi vengti bet kokių veiksmų, kurie galėtų neigiamai veikti jų veiklos, susijusios su Bendrove, objektyvumą ir šališkumą. Darbuotojų sugebėjimas veikti objektyviai gali būti sumenkinamas, jei jie turi asmeninių interesų ar įsipareigojimų, prieštaraujančių teisėtiems Bendrovės veiklos interesams. Su tarnyba nesusiję ar asmeniniai interesai – tai bet kokia galima nauda patiems tarnautojams, jų šeimoms, giminaičiams, draugams ar pažįstamiems.

Bendrovės Politikos Aprašo 6.1. punkte įtvirtintas Bendrovės interesų prioriteto principas – atlikdami darbo funkcijas, Bendrovės darbuotojai įsipareigoja siekti Bendrovės strateginių tikslų įgyvendinimo. Bendrovės darbuotojai negali naudotis jiems suteiktais įgaliojimais ar turima informacija, siekiant bet kokio pobūdžio naudos sau ar susijusiems asmenims. Politikos aprašo 15. punkte nurodyta, kad Bendrovės darbuotojai, atlikdami darbo funkcijas ir vykdydami savo pareigas, privalo netoleruoti jokių dovanų, kurių perdavimas gali sukelti interesų konfliktą ar būti traktuojamas kaip viršijančios įprastą komercinę praktiką ir leidžiančios daryti prielaidą, kad taip siekiama gauti Bendrovės darbuotojų palankumą ar daryti įtaką darbuotojų priimamiems sprendimams.

Bendrovės veikla grindžiama skaidrumo, viešumo, atsakingumo ir bet kokios formos korupcijos netoleravimo principais. Darbuotojams yra sudarytos galimybės apie bet kokius

antikorupcinių principų pažeidimus pranešti specialiu el. p pranesk@ust.lt ar tiesiogiai pateikti pranešimą adresu: 211 kab., Pramonės g. 11, Utena.

Įvertinus vidaus teisės aktus, Darbo grupė vertinimo metu nustatė, kad tikslinga papildyti vidaus dokumentus nuostatomis, reglamentuojančiomis interesų konfliktų valdymo priemonių įgyvendinimą, pvz.: interesų deklaravimo tvarką, nusišalinimo ir kontrolės tvarką, dovanų įvertinimo ir saugojimo tvarką, kadangi lokalinių aktų trūkumas šioje srityje didina riziką neužtikrinti tinkamo Įstatymo įgyvendinimo, sudaryti sąlygas asmenims, deklaravusiems privačius interesus, netinkamai vykdyti interesų konfliktų valdymo reikalavimus.

Privačius interesus deklaruojantys asmenys

Įstatymo 1 str. nustatyta Įstatymo paskirtis – sudaryti sąlygas atskleisti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų ir šio Įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytų asmenų (visi kartu toliau – deklaruojantys asmenys) privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai.

VTEK rekomendacijos II skyriaus „Įstatymo kontrolės subjektų pareigos“ 1. d. nustatyta, Įstatymo kontrolės funkcija tvirtinti aktualų sąrašą pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus. Vertinimo metu nustatyta, kad aktualų sąrašą pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, Bendrovė neturi pasitvirtinusi.

2020 m. sausio 1 d. Įstatymas buvo išdėstytas nauja redakcija ir papildytas specialią grupę asmenų (perkantysis subjektas), kurie taip pat turi deklaruoti privačius interesus (4 str. 3 d. 8) p.) - 8) perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto (toliau kartu – perkantysis subjektas) vadovams, perkančiojo subjekto pirkimų komisijų nariams, perkančiojo subjekto vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus asmenims, perkančiojo subjekto atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, viešojo pirkimo, pirkimo, atliekamo vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiojo subjekto, koncesijos iniciatoriams (toliau – pirkimo iniciatorius). Vertinimo metu nustatyta, kad 2020 m. spalio 16 d. UAB „Utenos šilumos tinklai“ direktoriaus įsakymu Nr. V-120 „Dėl UAB „Utenos šilumos tinklai“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklių tvirtinimo“ patvirtintų UAB „Utenos šilumos tinklai“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklių 15. punkte yra įtvirtinta prievolė pirkimų iniciatoriams, pirkimų organizatoriams, viešųjų pirkimų komisijos nariams ir viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, prieš pradėdami vykdyti jiems nustatytas funkcijas, o taip pat ir pirkimų vykdytojo vadovui užpildyti arba atnaujinti privačių interesų deklaracijas, kaip tai nurodyta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje Įstatyme.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, Darbo grupė vertinimo metu nustatė, kad tikslinga patvirtinti pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą.

Privačių interesų deklaravimo vykdymo kontrolė Bendrovėje

Įstatymo 22 str. 1 d. 3 p. nustatytas įpareigojimas perkančiųjų subjektų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims (dėl pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, ir pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų, pirkimo

iniciatorių) kontroliuoti, kaip asmenys, kuriems atsiranda pareiga deklaruoti privačius interesus, vykdo Įstatymo nuostatas.

VTEK 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. KS-291 „Dėl rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ patvirtintose rekomendacijose nurodyta, kad rekomenduojama institucijoje (įmonėje, įstaigoje, organizacijoje) paskirti už Įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą ir kontrolę, asmenų konsultavimą privačių interesų deklaravimo, interesų konfliktų prevencijos ir koordinavimo su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija klausimais asmenį (ar asmenis), vadinamuosius Atitikties pareigūnus, ir priskirti jam (jiems) išvardytąsias funkcijas ar dalį jų. Informaciją apie Atitikties pareigūnus, jiems suteiktus Įstatymo kontrolės įgaliojimus ir jų kontaktinius duomenis skelbti institucijos (įmonės, įstaigos, organizacijos) interneto svetainėje.

Vertinamuoju laikotarpiu Bendrovėje nėra pavesta kas turi kontroliuoti, kaip asmenys, kuriems taikomos Įstatymo nuostatos, jį vykdo.

Atskirai paminėtina privačių interesų deklaracijų kontrolė viešųjų pirkimų srityje, kadangi Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 33 str. 2 d. numato, kad asmenys gali dalyvauti pirkimo procedūrose ar priimti su pirkimu susijusius sprendimus tik prieš tai pasirašę konfidencialumo pasižadėjimą ir Viešųjų pirkimų tarnybos kartu su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija nustatytos formos nešališkumo deklaracijas. Šių deklaracijų pateikimo kontrolės funkcija yra priskirta pirkimo specialistui (VPO taisyklių 5.11., 19.13. p.). Už pirkimų planavimą, organizavimą ir organizavimo priežiūrą atsakingo asmuo užtikrina nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų pasirašymą laiku, ne rečiau kaip kartą per metus peržiūri nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų registro duomenis, pateiktas privačių interesų deklaracijas ir patikrina, ar visi Viešųjų pirkimų komisijos nariai, ekspertai, Pirkimų iniciatorius, Pirkimų organizatorius, Už pirkimų planavimą atsakingas asmuo yra pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą bei deklaravę privačius interesus, kaip tai nurodyta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Bendrovėje yra paskirtas atsakingas asmuo už tinkamą Įstatymo nuostatų įgyvendinimą privačių interesų deklaracijų kontrolę viešųjų pirkimų srityje.

Vertinimo išvados ir pasiūlymai:

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, darytina išvada, kad UAB „Utenos šilumos tinklai“ viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymo veiklos srityje egzistuoja nedidelė korupcijos pasireiškimo tikimybė:

1. Bendrovėje nėra patvirtinusi pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą;
2. Bendrovėje yra nustatyta tvarka ir paskirtas atsakingas asmuo, kuris vykdo privačių interesų deklaracijų kontrolę viešųjų pirkimų srityje;
3. Bendrovėje nėra nustatyta darbuotojų privačių interesų deklaravimo, nusišalinimo (nušalinimo) tvarka;
4. Bendrovėje neišsamiai reglamentuota dovanų priėmimo, įvertinimo ir saugojimo tvarka.

Siekiant pašalinti, valdyti išvadoje dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, užtikrinti tinkamą Bendrovės dirbančių asmenų privačių ir viešųjų interesų suderinimą, bei užkirsti kelią atsirasti korupcijai, Darbo grupė siūlo:

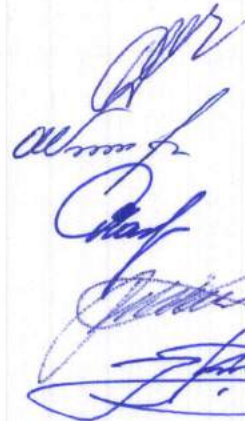
1. Nustatyti darbuotojų privačių interesų deklaravimo, nusišalinimo (nušalinimo) tvarką;
2. Reglamentuoti dovanų priėmimo, įvertinimo ir saugojimo tvarką;
3. Patvirtinti pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą.

Darbo grupės pirmininkė

Darbo grupės pirmininkės pavaduotoja

Darbo grupės sekretorius

Nariai

Daiva Dalgedaitė

Aušra Vitkūnienė

Ernestas Masla

Gintautas Baranauskas

Linas Bražionis